

Neboť Bůh, který řekl: 'Ať ze tmy zazáří světlo!', zazářil i v našem srdci, aby osvítil (lidi) poznáním Boží velebnosti, která je na Kristově tváři (2 Kor 4,6).

Cyrlometodějská misie jakoby korespondovala s tímto biblickým textem, záře Boha, která vychází z temnoty či nicoty. Je také tak trochu podobná Ježíšově misii, kterou bychom mohli nazvat, že zrna muselo padnout do půdy a zemřít, aby vydalo úrodu. Ježíš sám byl odsouzen, usmrcen, jeho žáci

pronásledováni a rozptýleni po celé zemi. Ale právě z této temnoty stále vychází světlo každému, kdo o něj stojí.

Jak se to týká svatých bratří Cyrila a Metoděje? Tito dva rovní bratři, pocházeli z té části světa, který byl přímým pokračovatelem kulturního a právního římského státního útvaru, který navíc přijal za své křesťanství. Vyšli z míst univerzitního a mnišského prostředí Konstantinopole, kde dostali tu nejvyšší možnou průpravu na život intelektuálů a duchovních ve své době. Také vyšli z rodiny blízké císařskému dvoru a byzantskému patriarchovi, hlavy křesťanů v Byzancii. Dříve, než přijali misii mezi Slované, tak Konstantin, který měl přezdívku „filozof“ vedl učenou disputaci na dvoře arabského chána s islámskými učiteli o možnosti Nejsvětější Trojice roku 851. O pár let později oba bratři vedli další učenou disputaci na dvoře chazarského chána (východ Ruska, severně od Černého moře) tentokrát s židovskými rabíny o Kristu. Disputace vedla také k osvobození mnoha řeckých zajatců. Metodějovi bylo nabídnuto za zdařilou misii místo arcibiskupa, které odmítl, a oba bratři spatřovali svůj život v mnišském ideálu ticha a mystiky řeckých klášterů. Takto předurčení byli vybráni k následné misii mezi Slované na Velké Moravě. Příprava obou bratří, učených a hlubokých mnichů odpovídala jejich velikosti. Dát Slovanům písmo, aby mohli vyjádřit svou řeč ve všech svých hláskách, bylo dílo genia, kterým Konstantin bezpochyby byl. Překlad bohoslužebných knih, evangelií a žalmů, jejich zapsání do písma nazývaného hlaholice, které začínalo znamením kříže, bylo misijní přípravou z lásky k těm, k nimž měli přijít.

Když přišli oba bratři na Moravu roku 863, našli zde již křesťanství ve svých nelehkých začátcích. Stály zde již kostely, šlechta byla již pokřtěna, působili zde kněží prvně z Pasova, poté na Rastislavův zásah, kterým pasovské vyhnal, kněží z jiných částí Francké říše, Itálie i z Řecka. Stali se jedni z mnoha misionářů působících na tomto území. Přesto formace misionářů přicházejících z nedávno obrácených krajů západní Evropy plné nových národů, kteří byli před nedávnem nazýváni „barbary“ a úroveň byzantské misie, se zřejmě nedala srovnat a měla velký úspěch. Ovšem i nízkost či nepřilíš zakořeněné křesťanství bývalých barbarů vyvolali natolik velké srážky, které museli být řešeny samotným patriarchou Západu, římským biskupem. Metoděj, který získal titul arcibiskupa z rukou samotného papeže, byl však ještě mnohokrát pomlouván, zdál se být nepravověrným a také si okusil tři roky tvrdého žaláře při cestě z Říma. Jeho působení zde nechceme dnes rozebírat, v bodech bude pod tímto textem, ale víme, že po Metodějově smrti roku 885 jsou jeho žáci vyhnáni, někteří i prodáni do otroctví a jakoby dílo upadá do temnot dějin. Avšak, proto o něm dnes z tohoto hlediska mluvíme: z těchto temnot dodnes vychází světlo poctivé a hluboké víry, které oslovuje ty, kdo se jím oslovit nechají.

Proč o tom dnes mluvíme? Proč mluvíme o světle vycházejícím z temnoty? Protože to je to, co prožívá mnoho lidí. Mnoho rodin, jako by prožívalo neúspěch ve výchově dětí, jak lidské, tak i křesťanské. Temnotu manželství. Jako by „už to ani dál nešlo“, mají někteří pocit a okolnosti skutečně tak vypadají. Pro ty, je právě dnešní poselství Božího slova a dějin: Bůh, nechává z temnoty zazářit světlu. Věřme, že není nikdy žádná temnota, z níž by Bůh nedovedl vyvést světlo. Kéž je nám to nadějí a smyslem dnů, kdy jakoby slunce úspěchu a prosperity nesvítilo. Pane, ať ze tmy našich bratří a sester zazáří světlo! Ať zazáří i v našem srdci, abychom byli osvíceni poznáním Boží velebnosti, která je na Kristově tváři. Ať i naše tváře odrážejí tu Kristovu pokojnou tvář. Amen.

- Kostel v Modré u Velehradu - architektura iroskotské misie
 - Z doby před příchodem sv. Cyrila a Metoděje (r. 863)
 - Co předcházelo misii z Východu?
 - V Západní Evropě byla dokončena „christianizace“ iroskotské misie (7. a 8. stol.)
 - Byly vytvořeny biskupství (centra) Regensburg, Passau, Salzbuk
 - Odtud vycházeli misie i do dalších krajin; v Řezně (Regensburgu) se studoval i slovanský jazyk při dómské kapitule a knihovně – zachované rukopisy z této kapituly

„Představa některých učenců, že bavorští misionáři hlásali v Čechách a na Moravě novou víru jazykem lidu nesrozumitelným a že proto měli nevalný úspěch, je zcela nesprávná a neudržitelná.“ (Kadlec, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin 1*. Praha : Zvon, 1991. s. 10.)

- Křesťanství k nám začalo pronikat kolem r. 800 (změna pohřebního ritu z pohanského spálení na pohřbívání do země). R. 845 mělo 14 českých knížat přijmout křest „fuldské letopisy“ – zdá se, že šlo o nepřemyslovská území
- Křest však přijal velkomoravský kníže Mojmír a tím si zajistil i respekt východofrancké říše – mohl připojit Nitransko, které sice už také bylo christianizované, ale jehož kníže Pribina, pokřtěn nebyl a neměl tak uznání u franků, Morava spadala církevně pod Pasov
- Rastislav (846-870) dělá zvrát v církevní správě. Vyhání kněze z Pasovské misie a zve kněze z Itálie, Řecka a z jiných německých oblastí – viz. stavební pozůstatky z této doby
 - Toužil po církevní nezávislosti, aby sám nemusel podléhat i biskupům, kteří byli v sousední východofrancké říši
 - Obrací se na pp. Mikuláše I., ale není vyhověno; měl své plány se Slovy, chtěl je podřídit přímo pod svou juridici, ale nebyl k tomu vhodný čas, protože potřeboval východofranckého krále Ludvíka k prosazení svého vlivu na vzpurný západofrancký episkopát
 - Obrací se na císaře Michala, za kterého vládnou jeho strýc Bardos a patriarcha Fotios. Také ti mají své plány – christianizace Bulharska a zároveň podřízenost pod svůj vliv: Morava hraničí z druhé strany. Ale ani zde není vhodná chvíle – vyslaná misie má být ta, která ověří stav věcí a připraví podmínky – nevysílá tak biskupa, ale jednoho jáhna a kněze, Konstantina a Metoděje
- Konstantin (Cyril, mnišské jméno – krátce před smrtí v Římě)
 - * 827 Soluň , rodina vysokého vojenského hodnostáře
 - po smrti jeho otce se rodiny ujímá nejvyšší ministr císařství
 - konstantinopolská univerzita, přízeň patriarchy Fotia a jeho soukromé akademie; přezdívka filozof
 - dostává místo ve státní správě, rozhodl se však pro duchovní dráhu a stává se tajemníkem patriarchy a učí na univerzitě
 - první velké posláni, diplomacie a misie: 851 na dvoře arabského chána hájí učení o N. Trojici proti námitkám Islámu
 - Odchází do kláštera na Olymp
- Metoděj
 - * 815 Soluň
 - právnícká studia
 - místopředseda provincie, kde jsou i Slované
 - odchází do kláštera na Olymp
- První společná misie – Chazaři – fínští – tatarský národ, sídlící v Jižním Rusku, na sever od Černého moře, hájí křesťanství proti tehdy se šířícímu židovskému náboženství
 - Nachází na Krymu ostatky prvního z papežů sv. Klimenta Římského (vyhnanec z Říma)
 - Metodějovi nabídnuto arcibiskupství; toho se zříká a přijímá post opata v Polychronu
- Moravská misie
 - Konstantin přichází jako kněz, Metoděj jako jáhen
 - Konstantin vytváří písmo, které by vyjádřilo všechny slovanské hlásky – hlaholici, prvním písmenem je A a je značeno jako kříž

- na Moravu přicházejí s doprovodem Klimentem, Naumeme, Sávou a Angelarem, 863
- na Moravě nacházejí velký počet kostelů i duchovenstvo k nim, které patřilo k různým misiím: Frankové, Italové, Řekové – víra jedna, ale jinak prožívaná a tím i jakýsi zmatek
- pro množství misií, zpočátku nezbuzují větší pozornost

- Civilní zákoník – právní řád
- Překlad Bible, evangelia ještě v Řecku, zbytek na Moravě
- Slovanská liturgie; na východě liturgický jazyk byl v řeči daného národa, na západě se stále více prosazovala latina, ale zpočátku ani Řím neměl nic proti
 - ponechali si byzantský ritus; bohatší než prostý římský ritus; opět ani v Římě nic neobvyklého (hodně východních kostelů a klášterů i tam)
 - do svého ritu přebírají i prvky římského ritu
 - nakonec poslovanštili i celý římský ritus (asi za pobytu v Římě)

„slovanská bohoslužba byla zlatým klíčem k srdci moravských velmožů i k srdci moravského lidu. Lid si oblíbil slovanský jazyk v bohoslužbě natolik, že na dřívější misionáře zapomněl a své vlastní věrozvěsty spatřoval jen v Konstantinovi a Metoději“ (tamtéž. s. 22).

- kněžský dorost, škola; díky kvalitám Konstantinovým to byl vysoká úroveň; předčili i francké školy na Moravě
- Řím a schválení slovanské bohoslužby
 - r. 864 vpadl na Moravu francký král Ludvík a přinucuje Rastislava k poslušnosti – posílení vlivu pasovských kněží – závist – neznámo – povolání do Říma
 - r. 868 – pp. Hadrián II. vítá oba, protože nesou ostatky sv. Klimenta procesím před Římem. Schvaluje slovanskou bohoslužbu (S. Maria Maggiore); poté z pp. příkazu konají bohoslužby ve všech hlavních bazilikách – uzákonění slovanské liturgie
 - r. 869 14. února umírá Cyril v řeckém klášteře v Římě (42 let), pohřben v bazilice sv. Klimenta (u Kolosea)
 - Metoděj jmenován pp. legátem pro slovanské země a vysvěcen na biskupa, jmenován arcibiskupem panonsko-moravským
- Vězení a Morava
 - převrat na Moravě, Svatopluk zradil Rastislava, poddává se Ludvíkovi
 - zajatý Metoděj – 2 a půl roku (salzburský, pasovský a frisinský biskup); x pp. Jan VIII. vězňatelé suspendování
 - nový rozmach misie na Moravě, růst nových kostelů a klášterů
 - Metoděj využívá i svého právníckého vzdělání k budování samostatného státu
 - nové spory s franckým duchovenstvem a příklon panovníka ke germánskému právu vlastnických kostelů a větší podřízenosti církve panovníkovi
 - r. 873 zrušena slovanská bohoslužba pp. Janem VIII
 - Metoděj opět v Římě a je rehabilitován on i slovanská bohoslužba r. 880
 - Problémy s nitranským biskupem Wichingem, řeší pp.
- Konstantinopol a smrt Metoděje
 - Pozvání císaře i patriarchy; zanechává tam kněze i jáhna se slovanskou liturgií
 - Po návratu doporučuje Gorazda za svého nástupce
 - Umírá 6. dubna 885
- Vyhnaní žáků z Moravy
 - opět biskup Wiching, zákaz slovanské bohoslužby z Říma
 - Goraz u pp.
 - Mezitím W. přicestuje dříve na Moravu a vyžene slovanské kněze

- Po smrti Svatoplukově, Mojmír II. u pp. vymůže vysvěcení tří nových biskupů r. 899; vpád Maďarů a rozpad Velké Moravy značně ničí dílo sv. Cyrila a Metoděje